

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Stefan
Nazwisko: Skrzyszowski
Miejsce urodzenia: Złoczew
Data urodzenia: 11-12-1911
Imię ojca: Stanisław
Imię matki: Anastazja
Znany/a też jako: Jan Kurk

Janusz Patera

Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów

Stan zachowania

Uwagi

Akta śledztwa prowadzonego od 06.12.1952 do 12.02.1953 przez Dep. Śledczy MBP w Warszawie, przeciwko Stefanowi Skrzyszowskiemu pseud. „Bolek”, „Janusz” i innym oskarżonym o prowadzenie działalności szpiegowskiej na rzecz wywiadu amerykańskiego. Śledztwo przeciwko Stefanowi Skrzyszowskiemu zostało wszczęte 06.12.1952 na mocy postanowienia oficera Śledczego MBP w Warszawie. Tego samego dnia został zatrzymany. W wyniku śledztwa ustalono, że Stefan Skrzyszowski: 1) „Od listopada 1951 r. do listopada 1952 r. na terenie Niemiec Zachodnich, Anglii i Polski działając na szkodę Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, jako agent wywiadu amerykańskiego, po ukończeniu szkoły dywersyjno-szpiegowskiej, będąc zaopatrzony w materiały do prowadzenia działalności szpiegowskiej (...) zrzucony został na spadochronie z wojskowego samolotu amerykańskiego na terenie woj. koszalińskiego z zadaniem zorganizowania na terenie Polski siatki szpiegowskiej, w celu gromadzenia i przekazywania do ośrodka wywiadu amerykańskiego wiadomości stanowiących tajemnicę państwową i wojskową”; 2) „Od marca do lipca 1952 r. na terenie Niemiec Zachodnich w celu popełnienia na szkodę Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej dywersji i sabotażu wchodził w porozumienie z kierownikami ośrodka wywiadu amerykańskiego, a w szczególności przeszedł przeszkolenie w punkcie I-szym szkole i przyjął zadanie niszczenia fabryk, dróg komunikacyjnych oraz innych obiektów o znaczeniu gospodarczym i obronnym”; 3) „W okresie od stycznia do listopada 1952 r. na terenie Niemiec Zachodnich i Polski, jako obywatel polski w związku z działalnością opisaną w punkcie I i II, otrzymał od wywiadu amerykańskiego wynagrodzenie miesięczne (...) oraz jednorazowe (...), a nadto [środki pieniężne] przeznaczone na organizowanie siatki szpiegowskiej w kraju”; 4) „W okresie od listopada do grudnia 1952 r. na terenie Polski posiadał bez zezwolenia dwa aparaty radionadawcze”; 5) „W okresie od listopada do grudnia 1952 r. na terenie Polski przechowywał bez zezwolenia pistolet (...) wraz z amunicją”; 6) „W miesiącu lutym 1945 r. tj. w czasie wojny wbrew swemu obowiązkowi wojskowemu, samowolnie opuścił swą jednostkę wojskową stacjonującą w Katowicach, celem trwałego uchylecia się od służby wojskowej, pozostając poza swą jednostką wojskową do chwili zatrzymania tj. 6 grudnia 1952 r.”; 7) „Na przestrzeni od 1945 r. do grudnia 1952 r. na terenie Polski posługiwał się fałszywymi dokumentami tożsamości na nazwisko Patera Janusz”; 8) „Od listopada do grudnia 1952 r. na terenie Polski przechowywał bez zezwolenia władz dewizowych 200 dolarów USA w banknotach”. W związku z powyższymi ustaleniami, postanowieniem oficera śledczego MBP w Warszawie z 12.02.1953, Stefan Skrzyszowski został pociągnięty do odpowiedzialności karnej. Tego samego dnia postanowiono o zamknięciu śledztwa. Stefan Skrzyszowski był wielokrotnie przesłuchiwany w charakterze podejrzanego. Zaprzeczał, aby jego przeszkolenie za granicą miało charakter dywersyjno-szpiegowski, a było jedynie kursem radiolączności. Zaprzeczał także, aby przed zrzutem do Polski otrzymywał zadania dywersyjno-szpiegowskie. Zadania te miał otrzymać dopiero od organizacji WiN. Nie przyznawał się również to tego, że był szpiegiem na usługach obcego wywiadu- był szkolony przez Delegaturę Zagraniczną WiN.

IPN BU 0330/197 (4712/III), IPN BU 01251/42 (2456/3) mikrofilm.

Akta Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie (Sr. 121/53) prowadzone od 06.12.1952 do 18.02.1953 w sprawie przeciwko Stefanowi Skrzyszowskiemu. Aktem sporządzonym 12.02.1953 został oskarżony o czyny odpowiadające tym, opisanym w postanowieniu o pociągnięciu do odpowiedzialności karnej. Akt oskarżenia został zatwierdzony tego samego dnia przez Naczelną Prokuraturę Wojskową w Warszawie (VII Pn.II. 380/52). Rozprawa przeciwko Stefanowi Skrzyszowskiemu i innej osobie odbyła się 18.02.1953 przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Warszawie. Skrzyszowski przyznał się do czynów zarzucanych mu w akcie oskarżenia. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Warszawie (Sr. 121/53) z 18.02.1953, Stefan Skrzyszowski został uznany winnym i skazany na karę łączną karę śmierci z pozbawieniem praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na zawsze oraz na przepadek całego mienia na rzecz Skarbu Państwa. 09.03.1953 Najwyższy Sąd Wojskowy w Warszawie (S. 443/53) postanowił o pozostawieniu bez uwzględnienia skargi rewizyjnej wniesionej przez adwokata Stefana Skrzyszowskiego. Decyzją z 28.04.1953 Rada Państwa nie skorzystała z prawa łaski. Wyrok został wykonany 15.05.1953 przez rozstrzelanie.

IPN BU 944/306.

Akta personalne Stefana Skrzyszowskiego, osadzonego 24.12.1952 w areszcie tymczasowym w Więzieniu nr I Warszawa-Mokotów, na mocy postanowienia o tymczasowym aresztowaniu z 22.12.1952, skazanego na karę śmierci 18.02.1953 wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie.

IPN GK 919/1697 (648/1/145).

Stefan Skrzyszowski przechodzi w sprawie ewidencyjno-obszewacyjnej krypt. „Szwecja”, nr rej. 833, prowadzonej od 25.07.1955 do 27.12.1956 przez PUBP/PUds.BP w Górze oraz PUBP/PUds.BP w Legnicy, jako osoba powiązana z otoczeniem osoby rozpracowywanej w ramach sprawy. Sprawa dotyczyła kobiety, podejrzewanej o prowadzenie działalności szpiegowskiej. Stefan Skrzyszowski vel Janusz Patera bezpośrednio pojawia się w notatce służbowej z 03.03.1953, jako osoba zrzucona przez amerykański samolot wojskowy 04.02.1952 na terenie Mzdowa-Podgóry (pow. Miastko), następnie skazana na karę śmierci przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie.

IPN Wr 024/7028 (93764/II).

Materiały administracyjne Wydz. „C” WUSW w Olsztynie, zawierające album dotyczący Stefana Skrzyszowskiego i innej osoby, zrzuconych z samolotu amerykańskiego 04.02.1952. Jednostka zawiera zdjęcia ww., ich wyposażenia, instrukcji obsługi sprzętu, itp.

IPN Bi 120/261 (3/H).

Materiały administracyjne Wydz. „C” KWMO w Gdańsku zawierające karty dotyczące czynów przestępczych o charakterze kryminalnym i politycznym popełnionych w latach 1945-1968 na terenie Elbląga i powiatu elbląskiego. Karty sporządzono w latach 1973-1975. Stefan Skrzyszowski przechodzi w karcie na czyn przestępczy sporządzonej 08.01.1974, dotyczącej osoby, która „otrzymał wiarygodną wiadomość, iż Skrzyszowski Stefan będąc członkiem nielegalnej organizacji, nie zawiadomiła o tym natychmiast władzy”. Przechodzi również w karcie na czyn przestępczy sporządzonej 05.02.1974, dotyczącej osoby, która „udzielała pomocy członkowi WIN (...)”. Od września 1951 do końca listopada 1952 w Elblągu udzielała pomocy aktualnemu członkowi niel. org. WIN (przez ukrywanie go w swoim mieszkaniu) Skrzyszowskiemu Stefanowi vel Paterze Januszowi”.

IPN Gd 0046/635 t. 3/1 (1265/3).

Akta o nieważnienie wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie (Sr. 121/53) dotyczącego Stefana Skrzyszowskiego. Sprawę prowadził od 20.05.1993 do 14.04.1994 Sąd Warszawskiego Okręgu Wojskowego w Warszawie (Cs.Un.462/93) na wniosek syna Stefana Skrzyszowskiego. Postanowieniem Sądu Warszawskiego Okręgu Wojskowego w Warszawie z 14.04.1994 uznano za nieważny ww. wyrok WSR w Warszawie. Sąd uznał, że „czyny przypisane Stefanowi Skrzyszowskiemu związane były z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Wprawdzie wątpliwości budziło dokonanie przestępstwa dezercji przez Stefana Skrzyszowskiego w lutym 1945 r. (...) jednak analiza zeznań [świadka] oraz akt Sr. 121/53 (...) dowodzi, iż Stefan Skrzyszowski dokonał przestępstwa (...) w związku z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. A mianowicie dokonał dezercji, gdyż jako żołnierz Armii Krajowej z czasów okupacji, doszedł do wniosku, iż wojsko, w którym służy nie jest wojskiem polskim”. Ponadto, „po pewnym okresie ponownie podjął działalność w podziemnej organizacji, tym razem w strukturach WiN”. Działalność szpiegowska i udział w amerykańskiej sieci dywersyjno-wywiadowczej przypisywana Stefanowi Skrzyszowskiemu, zdaniem Sądu „nie znajdowała oparcia w dowodach znajdujących się w aktach sprawy”. Specjalistyczne szkolenie, które odbył w Niemczech i Anglii było organizowane przez WiN.

IPN BU 1645/118-119.